

Mødet den 29. Marts 1928.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Johanne Berg, J. Chr. Møller og Vald. Pedersen.

1. (J. Nr. 135—1927). **Licitation over Arbejdet ved Regulering af Randers Landevej fra Højvaag til Byskellet.**

Brolægningsudvalget indstiller at overdrage Arbejdet til Hoffmann & Sønner for 97661 Kr.

Indstillingen vedtoges.

2. (J. Nr. 678—1927). **Licitation over Levering af Stenmaterialer til Brolægningsvæsenet i 1928—29.**

Udvalget indstiller følgende Tilbud til Vedtagelse:

Kantsten I: Ejner Nielsen, Aarhus for 8550 Kr.

Brosten I: Aarhus Sten- og Gruskompagni for 42852 Kr.

Chaussébrosten: Samme for 29531 Kr.

Søsten. Saafremt Kommunen som hidtil selv vil fabrikere sine Skærver, foreslaas Leverancen fordelt saaledes:

Stenfisker P. Chr. Pedersen, Aarhus,

500 tons à 4,10 Kr.

Stenfisker P. Thomsen, Aarhus,

800 tons à 4,35 Kr.

Aarhns Sten- og Gruskompagni,

ca. 1000 tons à 4,50 Kr.

Kørsel af Søsten fra Havnen til Stenknuseren:

Vognm. P. Chr. Pedersen for 1,50 Kr. pr. ton.

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 679—1927). **Licitation over Arbejder og Leverancer til Brolægningsvæsenet i 1928—29.**

Fra Udvalget forelaa følgende Indstilling:

Kørselsarbejder.

Transport af ekvarerede Sten, gamle Brosten, Mosaiksten og Chaussébrosten, samt Kørsel af enkelte Læs: Aarhus forenede Lastbiler.

Transport af Sne: J. C. Jensen.

Transport af Jord med og uden Læsning: Aarhus Vognmandsforening.

Transport af Skærver med og uden Læsning samt store Sten.

Nord for Aaen: Aarhus Vognmandsforening.

Syd for Aaen: Jens Andersen.

Levering af Sand og Grus fra Skaade, Saralyst, Viby og Lisbjerg: Aarhus forenede Lastbiler.

Levering af Grus fra Brendstrup: C. A. Nielsen & Chr. M. Nielsen.

Daglønskørsel med Heste: Aarhus Vognmandsforening.

Daglønskørsel med Automobiler: Aarhus forenede Lastbiler.

Tromlekørsel med 2 og 1 Hest: Aarhus Vognmandsforening.

Vandvognskørsel med 2 Heste.

Nord for Aaen: Aarhus Vognmandsforening.

Syd for Aaen: Jens Andersen.

Vandvognskørsel med 1 Hest.

Nord for Aaen: A. L. Sørensens Enke.

Syd for Aaen: V. Schmidt.

Brolægningsarbejde. Joh. Christensen og Johs. M. Pedersen.

Kloakarbejde: J. Rasmussen.

Brolægning efter Rendegravninger: Johs. Christensen.

Murearbejde paa Akkord: C. Bernhardt.

Murerarbejde paa Dagløn: A. R. Skaade.

Smedearbejde: N. Krarup og Chr. Larsen.

Tjærebetonarbejde: N. Hansen.

Levering af glass. Lerrør: Christensen & Nielsen.

Levering af Cementrør og Brønde: I. C. Halvorsen.

Levering af Cement: A. Chr. Østergaard & Søn, C. Langballe & Søn, Christensen & Nielsen, L. Hammerich & Co., Det danske Trælastkompagni, Aarhus Tømmerhandel.

Levering af Jernstøberarbejde: De fornede Jernstøberiers Udsalg.

M. C. Falk anbefalede Indstillingen, dog saaledes, at Udvalget selv træffer Afgørelse angaaende Smedearbejde.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 664—1927). Indstilling fra Politimesteren angaaende **Besættelse af en ledig Politibetjentplads.**

Følgende Indstilling forelaa:

1. Agent A. Bang Hansen, Aarhus.
2. Chauffør Chr. Hvid Jensen, do.
3. Kontorist Svend Aage Kruse, do.
4. Fhv. Jernbaneportør Asger Madsen, do.
5. Lærer J. Jepsen Nielsen, do.
6. Sergeant L. J. Nielsen, do.
7. Handelsmedhj. H. Højholt Sørensen, do.
8. Handelsmedhj. Charles P. Vilholt, do.

Handelsmedhjælper H. Højholt Sørensen ansættes.

5. (J. Nr. 155—1927). Indstilling fra Lønudvalget om, at der ved Ansættelse af Inspektionsbetjent M. N. Jensen og Overbetjent Carl Thomsen tages Forbehold om, at kun 75 % af Grundløn med Alderstillæg er pensionsgivende.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 43—1927). Indstilling fra Brandkommissionen om, at Brandinspektør A. J. Bredal faar fast Ansættelse.

Fra Lønudvalget forelaa følgende Erklæring:

»Lønudvalget tiltræder, at der gives Brandinspektør A. J. Bredal fast Ansættelse fra 1. April 1927 at regne og saaledes, at kun 75 % af Grundløn og Alderstillæg er pensionsgivende, men Lønudvalget kan ikke tiltræde Brandkommissionens Forslag om, at der gives Brandinspektøren 10 Aars Anciennitetstillæg, hvilket Spørgsmaal først kan tages op ved Brandinspektørens eventuelle Afsked«.

Leonhard Hansen gjorde opmærksom paa, at Brandinspektøren nu havde været konstitueret 1 Aar og altsaa bør have fast Ansættelse. Byraadet havde tidligere paalagt Brandkommissionen at komme med Forslag om hans Pension, og det var beklageligt, at Lønudvalget ikke kunde gaa med til de 10 Aars Anciennitet.

Borgmesteren anbefalede at følge Lønudvalgets Indstilling.

H. P. Salling erklærede, at Indstillingen ikke var enstemmig, men Taleren havde paa Grund af Sygdom ikke deltaget i Brandkommissionens Møde. Af Hensyn til Sagen vilde den borgerlige Gruppe ikke deltage i Afstemningen.

Lønudvalgets Indstilling vedtoges med 10 Stemmer.

7. (J. Nr. 477 1927). Meddelelse fra Lønudvalget om dets Forhandlinger med de kommunale Tjenestemænds Organisationer om en Lønnedsættelse.

H. P. Christensen henviste til den foreliggende Redegørelse fra Udvalget. Der var forsøgt paa mange forskellige Maader at faa en Forhandling i Gang, men det havde vist sig umuligt, idet Organisationerne henviste til, at andre Kommuner havde lige saa høje Lønninger som Aarhus, og at de derfor ikke kunde gaa med til nogen Lønreduktion. Selvfølgelig var det rigtigt, at Lønnen paa visse Omraader laa højere andre Steder, men paa andre Omraader laa den lavere, saa det var ikke let at drage nogen virkelig Sammenligning. Udvalget havde stillet i Udsigt, at hvis Funktionærerne kunde gaa med til en passende Reduktion, kunde der forhandles om enkelte Løngrupper, hvor Forholdene ikke var helt tilfredsstillende, og ligeledes havde man tilbudt at ansætte alle de Folk, som Kommunen kan beskæftige, idet det jo ogsaa var en Fordel for Kommunen at give yngre Folk fast Ansættelse, saa de kom til at betale til Pensionskassen. Men alle Tilbud blev afvist med Henviſning til andre Kommuners Lønninger. Hertil kunde man naturligvis sige, at det afgørende ikke er, hvorledes andre Kommuner har det, men hvorledes hele Lønniveauet ligger i den Kommune, hvor de er beskæftigede. Her kunde det ikke nægtes, at Kommunens Lønninger laa en Del højere end hos private, og selv om man er indforstaaet med, at de bør ligge noget højere, maa der dog være et nogenlunde passende Forhold. Udvalget krævede først en generel Nedsættelse paa $12\frac{1}{2}\%$, hvilket dog nærmest var tænkt som Forhandlingsgrundlag, og da det blev afvist, gjorde Udvalgets Flertal et

sidste Forsøg ved at tilbyde at nøjes med 8 %; men heller ikke dette vilde Organisationerne forhandle om, og Udvalget stod derfor i Øjeblikket ganske uden noget Resultat. Man havde saa ment det rigtigst at høre, hvorledes Byraadet ser paa hele Forholdet, og saafremt der var Mulighed for, at et andet Byraadsudvalg bedre kan gennemføre en Ordning, vilde Lønudvalget sikkert ikke have noget imod, at det blev prøvet. Selvfølgelig kunde man rent diktatorisk gennemføre en Lønnedsættelse, men det vilde paaføre Kommunen store Vanskeligheder, og Udvalget mente i hvert Fald ikke, at Tiden var inde til at tage en Kamp derom. Forholdet var det, at i adskillige Kommuner laa Embedsmændenes Lønninger højere end i Aarhus, medens Arbejdernes Løn var lavere: men der var ikke megen Mening i at foretage en Nedskæring for de lavest lønnede, selv om det vilde give den største Besparelse paa Grund af deres store Antal. Angaaende Politiet, saa var Kommunens Grundløn noget højere end Statens, men til Gengæld havde Statspolitiet et Par Tillæg, hvorved de kom højere op, og saaledes var det normalt for alle, der var under Statens Lønregulativ, hvorimod Statens Lønarbejdere stod lavere end Kommunens. De højere Embedsmænd havde taget kraftigt til Genmæle, især Lægerne, som i Stedet for en Nedgang ønskede en Forhøjelse paa $\frac{1}{3}$. For et Par Aar siden forsøgte man en Ændring af Pensionsreglementet, fordi Pensionerne laa betydeligt højere end andre Byers og Statens paa Grund af den større Grundløn, men det strandede ogsaa. Hvis der havde været Velvilje overfor dette Spørgsmaal, kunde man maaske have firet lidt paa Lønnedsættelsen, for det var mest paakrævet at faa Pensionerne nedsat, men heller ikke overlør denne

Sag havde Tjenestemændene vist Forstaaelse. Efter Udvalgets Tilbud var Arbejdsmændenes Løn bleven 114½ Øre samt 7½ Øre i Dyrtidstillæg, altsaa 121 Øre, men det kunde altsaa ikke gennemføres. Setvfølgelig var de nuværende Lønninger ikke for store, men Spørgsmaalet var, om Kommunen er i Stand til at opretholde Lønninger, der paa visse Omraader ligger betydelig højere end i privat Erhverv. Men Udvalget maatte altsaa anmode Byraadet om en Udtalelse om, hvad man mener, der nu skal gøres.

Holst-Knudsen indrømmede, at det var en meget vanskelig Sag, men det havde alligevel været mest korrekt, om Udvalget var mødt med et Forslag, idet Udvalget jo var bedst kendt med Forholdene. Efter Talerens Mening maatte der sondres mellem dem, der er under Lønregulativet, og dem, der er udenfor. Angaaende de første rejste sig det Spørgsmaal, hvorledes det er muligt at forandre et Lønregulativ, naar der ikke kan faas en Overenskomst derom. Det kunde næppe være saaledes, at den ene Part ved sin Passivitet kan forhindre enhver Ændring. Men der var nogen Tvivl om, hvorledes en Ændring kan ske. Selvfølgelig kunde Kommunen med Indenrigsministeriets Approbation vedtage et nyt Lønregulativ, som alle nyansatte maa gaa ind under, men der var nogen Tvivl om, hvorvidt de allerede ansatte er tvungen til at gaa ind under dette. Dette Spørgsmaal havde et Par Gange været forelagt Domstolene, idet nogle Funktionærer havde paaberaabt sig enkelte Bestemmelser i det Regulativ, som de var ansat under, og som ikke var medtaget i det ny. Hertil havde Højesteret sagt, at det ny Lønregulativ maatte betragtes som en Forbedring af det gamle og derfor maatte tages i

sin Helhed. Det kunde synes at forudsætte, at hvis det ny Lønregulativ var daarligere, behøvede de ikke at bøje sig derfor. Der var imidlertid for Aarhus Kommune det særlige Forhold, at Ministeren havde stadfæstet Lønregulativet »indtil videre«, og ud fra dette kunde der vist foretages en Ændring, i hvert Fald saaledes, at de ikke stilles daarligere, end de vilde have været stillet, saafremt dette sidste Lønregulativ ikke var kommet. Derimod var Pensionsreglementet ganske simpelt stadfæstet uden nogen Indskrænkning. Naar Udvalget havde forsøgt alt muligt for at faa en Ændring, afpasset efter de økonomiske Forhold, og det havde vist sig umuligt, var Tiden vel inde for Byraadet til at vedtage et nyt Lønregulativ og sende det til Ministeriets Approbation, saa maatte det blive Fremtidens Sag, eventuelt Domstolenes, at afgøre, hvorvidt Tjenestemændene maa bøje sig derfor eller ikke. Men hvis det bliver en Ændring, der stemmer med Billighed, kunde man vel næppe tænke sig, at de vilde gøre Sagen til et Kampspørgsmaal eller eventuelt nedlægge deres Stillinger. Nu var Lønregulativet opsagt 2 Gange, og saa kunde Byraadet ikke godt uden videre trække Sagen tilbage paa Grund af Embedsmændenes Modstand; det vilde Byraadets Myndighed lide under. Taleren ansaa egentlig ikke de givne Opsigelser for nødvendige; Byraadet kunde godt uden videre vedtage et nyt Regulativ og indsende det til Ministeriet, men selvfølgelig kunde Opsigelserne ikke skade. Angaaende Arbejderne udenfor Lønregulativet, saa forelaa der en Overenskomst med Opsigelsesbestemmelse; i Henhold til denne var Overenskomsten bortfaldet fra 1. April, saa der fra den Tid ikke fandtes nogen Overenskomst. Kommu-

nen maatte da fastsætte, hvilken Løn der nu skal betales. og det blev da Arbejdernes Sag, om de vil gaa ind derpaa eller ikke. Det kunde naturligtvis medføre Konflikt og maatte derfor nøje overvejes; men fra Talerens Gruppe kunde man ikke gaa med til, at der stadig betales langt højere Løn end i privat Erhverv, det var baade uretfærdigt og uheldigt og maatte nødvendigvis ændres, selv om Arbejderne ganske naturligt modsætter sig det. Taleren mente derfor, at Byraadets Svar til Udvalget maa blive, at Udvalget anmodes om at fremsætte Forslag til et nyt Lønregulativ og Forslag til Løn for Arbejderne udenfor Regulativet efter 1. April.

B o r g m e s t e r e n spurgte, hvorledes den borgerlige Gruppe stiller sig til den af H. P. Christensen fremsatte Tanke om en procentvis Nedsættelse.

M. B r a m m e r skulde ikke komme ind paa selve Lønregulativet, men hvis man vilde følge Hr. Holst-Knudsens Forslag og vedtage et nyt Lønregulativ, gik det i hvert Fald ikke an at nedsætte Lægernes Løn, for Lønningerne ved Sygehusene laa andre Steder meget højere end i Aarhus, f. Eks. i Vestjylland, men der var dog den Forskel, at i Aarhus har Overlægerne privat Praksis ved Siden af. Derimod burde man maaske ind paa det Princip, som var brugt i København, at ansætte Lægerne paa 6 Aar; efter den Tid maa de søge igen, og man kan da ansætte dem igen eller antage andre. Derved kom Kommunen til at staa stærkere, og forskellige Ubehageligheder kunde maaske undgaas.

K. M o u s t e n svarede hertil, at hvis Overlægerne i Aarhus var ansatte paa 6 Aar, vilde man nu have haft langt højere Lønninger end

for Øjeblikket, saa det var ingen Fordel for Kommunen.

J. Perregaard syntes, det var meget tiltalende at faa Embedsmænd ansat for 6 Aar ad Gangen. Men hvorledes stillede det sig saa med Pension?

N. C. Christiansen udtalte, at Mindretallet i Lønudvalget var gaaet med til Forslaget om $12\frac{1}{2}$ ‰, men ikke de 8 ‰, som Flertallet senere tilbød. Hvorvidt det var helt retfærdigt at gennemføre samme procentvise Nedgang for alle Kategorier, var maaske tvivlsomt, da nogle havde faaet en Forhøjelse paa 40—50 ‰, medens andre havde faaet indtil 250 ‰. Men Gruppen havde ikke taget Stilling til dette Spørgsmaal, idet ethvert Krav om Nedsættelse kategorisk var bleven afvist.

H. P. Christensen erkendte, at der ikke forelaa noget Forslag, men der laa i Beretningen en Tilkendegivelse af, hvad Udvalget havde tænkt sig. Angaaende den juridiske Side af Sagen, saa var Juristerne her som altid uenige, men fra Ministeriet var det i hvert Fald tilkendegivet, at det var lovligt at opsig og forandre Lønregulativet, hvorimod der var nogen Tvivl m. H. t. Pensionsreglementet; men det maatte vel til sin Tid afgøres ad Rettens Vej. Udvalget havde ønsket en fredelig Forhandling og ikke en Kamp, og Opsigelserne var givet som en Høflighed mod Funktionærerne og en Tilkendegivelse af, at man ønskede en Forhandling om Sagen. Det var rigtigt, at man den 1. April stod uden Overenskomst med Lønarbejderne, men saa maatte vel den gamle Overenskomst løbe videre, indtil en ny var vedtaget. Overlægernes Lønninger laa ganske rigtig lavere end andre Steder, men saa havde

de Lov til at praktisere, og det gav dem en langt større Indtægt end deres Løn. En Ansættelse for 6 Aar ad Gangen vilde Lægerne næppe gaa ind paa uden at sikre sig en rigelig Pension. Tendensen hos Lægerne gik for Tiden ud paa at blive holdt udenfor Lønregulativet, fordi de vidste, at Kommunen ikke opretter en 1. Lønklasse paa 15000 Kr. Angaaende en eventuel Obstruktion, saa kunde de maanedslønnede Funktionærer næppe begynde derpaa, men Arbejderne tilhørte store Landsorganisationer, som man blev nødt til at forhandle med, saafremt man vilde undgaa Konflikt, og det var man næppe interesseret i, hvis da ikke Forholdene tvang Kommunen dertil. Men Taleren syntes dog, at der kunde have været vist lidt større Velvilje fra Organisationernes Side; de havde stillet sig mere afvisende, end Lønnen berettiger til.

Borgmesteren kunde ønske at vide, om den borgerlige Gruppe holdt fast ved de 12¹/₂ %, eller om de kunde gaa med til de 8 % eller eventuelt en Mellemvej.

N. C. Christiansen erklærede, at man fastholdt 12¹/₂ %.

Borgmesteren syntes, at der saa burde have foreligget Forslag derom. Taleren ansaa det for rigtigst, at de Grupper først taler lidt mere om Spørgsmaalet.

M. C. Falk konstaterede, at Dr. Brammers Udtalelser var et udmærket Bevis for Vanskelighederne for Lønudvalget. Men det var selvfølgelig umuligt at faa en Mand med en Indtægt af 3000 Kr. til at forstaa det retfærdige i, at han skal have en Nedsættelse, naar en anden, der tjener 30000 Kr., skal højere op. Af Hr. Christiansens Udtalelser fremgik, at det var ikke givet, at alle

skal have den procentvise Nedgang, og saa var der faktisk slet ikke noget Forslag fra borgerlig Side.

Borgmesteren havde af Hr. Christiansens Udtalelser faaet det Indtryk, at alle skal behandles ens, enten de har meget eller lidt i Løn, og det var naturligvis glædeligt.

Holst-Knudsen opfattede Hr. H. P. Christensens Udtalelser saaledes, at han var enig med den borgerlige Gruppe i, at det vil være rigtigt at foretage en Ændring af Lønregulativet, der stemmer med Billighed og Rimelighed, og at han ogsaa er villig til at paatage sig dette Arbejde. Angaaende Borgmesterens Forespørgsel, saa skulde Taleren ikke komme ind paa de enkelte Satser, og Gruppen havde ikke taget Stilling dertil. Gruppens Repræsentanter i Udvalget havde arbejdet paa at faa en Besparselse for Kommunen; men der vilde vel være Rimelighed i at tage et skøns-mæssigt Hensyn til, hvilken Forhøjelse de enkelte Embedsmænd har faaet. Naar man saa samtidig indrømmede, at maaske en Del Lønninger tidligere var for lave, saa var der vel Grundlag for et Samarbejde om at lave et nyt Regulativ. Angaaende de øvrige Arbejdere, saa burde den udløbne Overenskomst ikke føres videre uden efter en Vedtagelse i Byraadet. Taleren syntes, at de kommunale Læger nok i denne Sag kunde følge Trop med de øvrige Embedsmænd, for naar de har Lov til at praktisere, giver Stillingen som Overlæge dem en saa stor Fordel, at der paa dette Grundlag maatte kunne opnaas en Ordning.

J. Perregaard var klar over, at det gjaldt om for Lægerne at have en privilegeret Stilling for at faa større Praksis, og noget lignende gjaldt jo de Sagførere, der blev Medlemmer af Byraadet!

Man kunde næppe gaa med til, at de daarligst lønnede skal have et større procentvis Nedslag end de andre, det var at trykke dem endnu dybere ned, og Talerens Parti havde altid arbejdet for at hæve dem op. Det værste var Pensionen, og den Pension, som Aarhus Kommune for Tiden har, maatte kaldes en Samfundsskade. Angaaende Overenskomsten med dem, som ikke er under Lønregulativet, saa maatte den løbe videre, indtil en ny vedtoges; det var fast Kotume overalt, og det var ogsaa anerkendt af den faste Voldgiftsret.

N. C. Christensen henstillede, om det ikke var heldigt at vælge et nyt Lønudvalg til at føre de videre Forhandlinger; H. P. Christensen havde jo slaaet paa, at han gerne vilde træde tilbage, og baade Taleren og Hr. Baunsgaard vilde med Glæde overlade Hvervet til andre. Maaske et nyt Udvalg havde en heldigere Haand.

Borgmesteren svarede, at der ikke fra Flertallets Side var Ønske om at vælge andre ind i Udvalget. Det var rart, om Fabrikant Møller havde været til Stede, da han havde beskæftiget sig en Del med Spørgsmaalet, ogsaa i den senere Tid. Taleren vilde betragte denne Forhandling som en 1. Behandling af Sagen, og den gamle Overenskomst maatte løbe videre, indtil en ny forelaa. Kunde der ikke komme noget Forlig i Stand med Funktionærerne og Arbejderne om en ny Ordning, havde Taleren den Anskuelse, at saafremt Byraadet kan enes om et nyt Lønregulativet, vil Ministeriet ogsaa approbere det. Sagen vilde nu blive taget op igen efter Paaske, men selvfølgelig kunde Lønudvalget arbejde videre dermed, hvis det ønskede det.

Holst-Knudsen gjorde opmærksom paa, at der i Overenskomsten staar, at den bortfalder

til den Tid, den er opsagt, og det var da næppe rigtigt at lade den løbe videre, hvis ikke Byraadet vedtager det. Taleren havde desvære ikke mærket det som et Privilegium at sidde i Aarhus Byraad.

J. Perregaard fastslog, at alle Overenskomster løber til en bestemt Dato, hvor de kan opsiges, men de frigøres først ved, at der vedtages en ny.

Leonhard Hansen fandt, at Hr. Holst-Knudsens Udtalelser var ren og skær Arbejdsgivermoral, som man havde hørt igennem mange Aar, at man blot kan opsiges Overenskomsterne og saa gøre, hvad man vil. Men saadan var Forholdet nu ikke, og Perregaard havde fuldstændig Ret i sine Udtalelser, saa det Spørgsmaal behøvede man ikke at røre mere ved. Naar alle Organisationerne bestemt havde afvist Kravet om en Nedgang, kunde det tyde paa, at der ikke var Rimelighed for de Krav, der var rejst fra Byraadets Side, for ellers nægtede Organisationer aldrig at forhandle. Det var rigtigt at kræve en efter de økonomiske Forhold afpasset Nedgang, men saa længe man havde Dyrtidstillæget, var der ikke Grund til at røre ved Grundlønnen. Det var ikke Byraadets Opgave at gaa i Madsen-Mygdals Fodspor og tvinge alle Lønninger ned

Borgmesteren sluttede dermed 1. Behandling og henstillede til Grupperne at faa et Samarbejde i Stand om Sagen.

Sagen udsattes.

8. (J. Nr. 674—1927). Indstilling fra Belysningsudvalget om **Godkendelse af det ny Ovnanlæg paa Gasværket samt om Tillægsbevilling paa 157,500 Kr. til Gasværksudvidelsen.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Efter at det af Firmaet Woodall-Duckham i Henhold til Kontrakt af 9/11. Januar 1926 leverede Ovnanlæg har været i Drift i ca. 3 Maaneder, har der været afholdt Garantiprøve paa samme, hvorom henvises til hoslagte Beretning fra Ingeniør I. A. Schmith, Bilag 1, og hoslagte Erklæring af 5. ds. fra Belysningsdirektør Løchte, Bilag 2, hvorefter fremgaar, at de i Kontrakten opstillede Garantier i det store og hele er overholdte, ligesom Anlægget paa enkelte Undtagelser nær er tilfredsstillende.

Det vil imidlertid være nødvendigt at anskaffe forskellige Reservedele til Anlægget (se Bilag 2) til Beløb Kr. 17500,00, og da Gasværkets Kedelanlæg er opslidt og for den ene Kedels Vedkommende nedsat i Tryk af Fabrikstilsynet, mener Udvalget, at der samtidig med Udvidelsen maa træffes en Ordning med Hensyn til Kedelanlægget, og indstiller Udvalget til det ærede Byraad, at hoslagte af Herrer Eriksen & Sardedmann udarbejdede Forslag, Bilag 3, tiltrædes og bringes til Udførelse, idet bemærkes, at Udgiften, Kr. 140.000,00 og fornævnte Beløb, Kr. 17500,00 til Reservedele, ialt Kr. 157.500,00 ikke er indbefattet i det i sin Tid bevilgede Beløb, Kr. 1.600.000,00 til Gasværkets Udvidelse«.

H. P. Christensen gjorde nærmere Rede for Sagen. De Garantier, der var stillet, var i det hele og store overholdt, men for at faa den lovede Gasproduktion, 450 m³ af 1 ton Kul, skulde der en saa høj Temperatur til, at Værket ret hurtigt vilde opslides, og ved den store Til sætning af overhødet Damp fik Koksene saa stort Vandindhold, at Vægten laa over, hvad der rent teoretisk kunde faas af Kullene; det var selvfølgelig til Fordel for Entreprenøren, og der var

næppe noget at gøre derved. Derimod var Vandforbruget for stort, nemlig 3 Gange saa meget som garanteret. Derfor var det nødvendigt at lave et Filteranlæg, saa Vandet kan opsamles og bruges igen, men det kostede jo Penge, og det var Meningen at forsøge paa at faa Firmaet til at give Erstatning derfor. Ligeledes skulde der forhandles om Erstatning for den revnede Skorsten; dette Uheld skyldtes, at der kun var bygget een Spildevandskedel, og naar den var stillet i Bero, bevirkede det en saa stor Temperaturforskel, at Skorstenen ikke kan holde. Det var derfor paakrævet at anskaffe en Spildevandskedel mere, som vilde koste ca. 45000 Kr. Kedelanlægget var omtrent opslidt, og Fabriksinspektøren havde forlangt Trykket nedsat; det foresloges derfor at nedlægge disse, hvilket kunde spare to Mand paa Gasværket, altsaa en Besparelse paa ca. 12000 Kr. aarlig. Desuden foresloges 17500 Kr. til forskellige Reservedele, da der var nogle Ulemper, som skulde afhjælpes. Det gjaldt bl. a. Transportbaandet, men den Forbedring kunde man nok tvinge Engländerne til at betale. Hvis man tog det hele sammenlagt, maatte Garantierne siges at være overholdt, idet man var over disse paa nogle Omraader og under Garantierne paa andre, og om der i saa Tilfælde kunde kræves Erstatning, maatte vel senere afgøres ad juridisk Vej. Taleren vilde anbefale at bevilge de foreslaaede Beløb, saaledes at de foreløbig tages af Kassebeholdningen, og der maatte jo saa senere forhandles med Budgetudvalget om, hvorledes Udgiften skal dækkes. Gasværket var oprindelig anslaaet til at koste 1,6 Mill. Kr. foruden Fundamenterne, der kostede ca. 84000 Kr.; Overskridelserne blev da godt 30000 Kr. foruden de her foreslaaede Beløb. Ud-

valget havde tænkt at indbyde Byraadet til at se Værket i Drift, men nu vilde man helst vente, indtil de paatænkte Forandringer var udført. Man havde egentlig regnet med i det ny Værk at kunne bruge alle Slags Kul, men det havde vist sig nødvendigt at bruge en bestemt Blanding, hvori der tillige blandes nogle Smaakul, og det medførte betydelige Udgifter ved Anbringelsen i Kulhuset, saa længe man ikke havde Kranen. Gassen indeholdt som tidligere nævnt mindre Varmeevne end i det gamle Værk, men det gjaldt særlig om at kunne producere en Gas, der ligger paa en bestemt Varmeevne uden Svingninger, og det vilde forhaabentlig lykkes, naar man først blev klar over de rigtige Kulsorter. Koksen var lidt lettere end tidligere, men udmærket til Kakkellovnsfyring, og da Produktionen var noget større, blev den lidt billigere. Derimod var Tjæren nu meget tyndere og kunde ikke anvendes til Vejtjære, men hvis Fabrikken i Nyborg skulde ophøre, kunde man selvfølgelig selv gaa over til at lave Vejtjære. Byer som Horsens og Vejle med diskontinuerlige Gasværker lavede selv deres Tjære og solgte den med stor Fordel. I det store og hele var Gasværket næppe bygget saa godt, som man kunde have ønsket, og der havde været nogle Kvaler med Bygmestrene, men forhaabentlig trak det sig i Lave, naar man fik rettet de forskellige Skavanker, saa man kunde blive nogenlunde tilfreds dermed.

Holst-Knudsen pegede paa, at hvis der var Udsigt til Divergenser med det Firma, der har bygget Værket, gjaldt det om at være meget forsigtig og ikke foretage Forandringer uden først at henvende sig til Firmaet derom, saa det ikke senere kan gøre Indsigelser. Det var derfor rettest

først at konferere med den Jurist, der senere skal assistere Udvalget.

M. G. F a l k udtalte, at man selvfølgelig ude i Byen ventede, at det ny Gasværk skulde blive det bedst mulige, men af Hr. Christensens Udtalelser og af den foreliggende Indstilling fremgik, at der var adskillige Mangler. Gassen var af ringere Kvalitet end ventet, Koksene jævnt gode, og Tjæren ubrugelig. Taleren haabede derfor, at man vilde være meget forsigtig ved Overtagelsen af Værket og kræver, at alle de stillede Garantier virkelig bliver overholdt. Det var beklageligt, at Tjæren ikke dur til Vejene, for det vilde have været af stor Betydning for Brolægningsvæsenet, der hidtil havde overtaget megen Tjære fra Gasværket.

K. M o u s t e n spurgte, om det ikke vilde være klogt, hvis Byraadet tager et vist Forbehold, før man godkender Ovnanlæget.

B o r g m e s t e r e n henstillede at tage Sagen saaledes, at Byraadet overdrager til Belysningsudvalget at foretage det fornødne til Fremme af Kommunens Interesser og ligeledes paa Byraadets Vegne forhandler med Firmaet og forestaar Overtagelsen af Værket. De 157000 Kr. var man vist nødt til at bevilge, og det glædede Taleren at høre, at H. P. Christensen var indforstaaet med, at Kassebeholdningen ikke kan bære denne Udgift. Naar man medregnede dette, blev der en Overskridelse paa ca. 242000 Kr., og et saadant Beløb kunde Kassebeholdningen ikke bære; det maatte paa en eller anden Maade skaffes tilbage, hvilket Udvalget ogsaa var paa det rene med.

H. P. C h r i s t e n s e n erkendte, at naar man medregnede Fundamenterne og de i Dag foreslaaede Beløb, blev det en Overskridelse paa ca.

241000 Kr. Angaaende Klagerne over Gassen, saa havde man foretaget en Opgørelse over Produktionen i Oktober Kvartal sammenlignet med Aaret før, og Salget havde været 14 % større. De 4 % regnedes for naturligt Merforbrug, og der blev altsaa 10 % mere, hvilket svarede til 10 % mindre Varmeenheder. Udvalget havde ikke noget imod at forelægge Sagen for en Jurist, men der var taget alle mulige Forbehold overfor de forskellige Spørgsmaal.

Belysningsudvalget bemyndigedes til at søge opnaaet en Ordning med det engelske Firma paa Grundlag af det i Indstillingen fremførte. De 157500 Kr. bevilgedes som foreslaaet, idet Spørgsmaalet om Beløbets Restituering overgaar til Budgetudvalget.

9. (J. Nr. 680—1927). **Andragende fra Købmand Michael Johansen om Fornyelse af Biografteaterbevilling for »Kosmorama«.**

Anbefaledes.

9. (J. Nr. 673—1927). **Andragende fra Assistent P. T. Foersoms Enke om Forhøjelse af Understøttelse.**

Lønudvalget kan ikke anbefale Andragendet.

H. P. Christensen bemærkede, at hun i sit Andragende henviste til, at en anden Enke efter en Kommuneassistent havde faaet sin Understøttelse forhøjet fra 200 til 400 Kr. Det var sket gennem Budgetudvalget, og vedkommende var vist favoriseret temmelig meget. Andrageren var nu saa gammel, at hun kunde faa Aldersrente, og forhaabentlig kunde hun klare sig dermed. Udvalget kunde ikke af Hensyn til Konsekvenserne anbefale nogen Forhøjelse.

Kunde ikke bevilges.

11. (J. Nr. 512—1927). **Ansøgning fra kst. Sygeple-**

jerske ved De gamles Hjem, Jacobe Bastholm, om fast Ansættelse.

Lønudvalget anbefaler, at hun ansættes i 10. Lønklasse med Anciennitet fra 1. August 1926 og saaledes, at kun 75 % af Lønnen er pensionsgivende.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 477—1927). Ansøgning fra Kontorassistent ved Marselisborg Hospital, Laura Rasmussen, om Forfremmelse til en højere Lønklasse.

Lønudvalget kan ikke for Tiden anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

13. (J. Nr. 477—1927). Ansøgning fra Inspektør N. N. Sølvsten om Forfremmelse til en højere Lønklasse.

Lønudvalget kan ikke anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

14. (J. Nr. 12^{56, 57}—1927). Indstillinger angaaende Tildeling af Aldersrente.

Indstillingerne vedtoges.

15. (J. Nr. 676—1927). Opgørelse over Udgifterne ved Opførelsen af Sct. Lucas Kirke.

Toges til Efterretning.

16. Borgmesteren gav Meddelelse om Kommunes økonomiske Forhold i sidste Del af Marts Maaned.
-